

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

นายสาธิต โมราศิลป์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาดำเนินการ

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-583-146-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019635 I16279487

A STUDY ON URBAN EVOLUTION AND DEVELOPMENT GUIDELINES
FOR NAKHON SI THAMMARAT COMMUNITY

Mr. Satorn Morasilp

A thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning
Department of Urban and Regional Planning
Graduate School
Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-146-8

ให้วิทยาลัยนิพนธ์

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

โดย

นายสาธิต โมราศิลป์

ภาควิชา

การวางแผนภาคและเมือง

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ขวัญสุวรรณ อติโพธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

Thanon Kojablaye

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรณาศิษย์ เมฆวิชัย)

[Signature]

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ขวัญสุวรรณ อติโพธิ์)

[Signature]

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.นพรัตน์ ตาปนนานนท์)

[Signature]

..... กรรมการ

(ศุภนิจ หิณชี่ระนันท์)

สาร โมราศิลป์ : การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช
(A STUDY ON URBAN EVOLUTION AND DEVELOPMENT GUIDELINES FOR NAKHON SI
THAMMARAT COMMUNITY. อ.ที่ปรึกษา : อ.ชวลีสรวง อดิโพธิ์, 284 หน้า.
ISBN 974-583-146-8

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทราบถึง วิวัฒนาการของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช นับ
แต่อดีตถึงปัจจุบัน สภาพการพัฒนาเมืองในปัจจุบันและปัญหาที่ปรากฏ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต
พร้อมทั้ง เสนอแนวทางในการพัฒนาเมือง

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชมีวิวัฒนาการมายาวนาน มีจุดเริ่มต้นของการ
สร้างเมืองที่เมืองบ้านท่าเรือซึ่งอยู่บริเวณคลองท่าเรือในยุคแรก และได้พัฒนามาเป็นเมืองพระเวียงในยุค
ที่สอง จนถึงเมืองนครศรีธรรมราชในยุคที่สาม และได้มีพัฒนาการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

สำหรับชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชในยุคปัจจุบันนี้มีจุดเริ่มต้นของการสร้างเมืองอยู่บริเวณ
เมืองเก่า (ในกำแพงเมือง) และเมืองได้ขยายตัวตามเส้นทางในแนวเหนือ-ใต้ตลอดมาจนเกิดเมืองใน
ลักษณะแนวยาว (LINEAR TYPE) ประมาณ 10 กิโลเมตร ปัจจุบันการขยายตัวของเมืองก็ได้เริ่มขยาย
ออกจากแนวเส้นทางที่พื้นที่ด้านทิศตะวันตกบริเวณตลาดหัวอิฐ และด้านทิศตะวันออกตามแนวถนนพัฒนาการ
คูขวาง และมีแนวโน้มขยายตัวต่อไป

การขยายตัวของเมืองที่เกิดขึ้นตามแนวยาวได้ก่อให้เกิดปัญหาบางประการในปัจจุบัน เช่น
ปัญหาการเข้าถึงศูนย์กลาง ปัญหาความคับคั่งของการจราจรบนถนนสายหลัก ส่วนการขยายตัวที่กำลังเกิด
ขึ้นในพื้นที่ด้านทิศตะวันตก และด้านทิศตะวันออกของเมืองก็ยิ่งขาดความพร้อมในด้านสาธารณูปโภค
สาธารณูปการที่จะรองรับการขยายตัว

การศึกษาครั้งนี้จึงได้ เสนอแนวทางในการพัฒนาเมือง โดยเน้นการแก้ปัญหาที่ดำรงอยู่ในเมือง
และการเตรียมพื้นที่รองรับการขยายตัวที่กำลังเกิดขึ้น โดยเสนอทางเลือกในการพัฒนาไว้ 2 แนวทาง
คือ 1) พัฒนาพื้นที่ตามสภาพการขยายตัวที่กำลังเกิดขึ้น 2) พัฒนาพื้นที่ตามแนวเส้นทางที่ยังมีอยู่คือเส้นทาง
ด้านทิศใต้ของเมือง เพื่อรักษาเอกลักษณ์ของเมืองแนวยาว

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง
สาขาวิชา การวางแผนเมือง
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C 135475: MAJOR URBAN PLANNING

KEY WORD: EVOLUTION/DEVELOPMENT GUIDELINES/NAKHON SI THAMMARAT COMMUNITY

SATORN MORASILP : A STUDY ON URBAN EVOLUTION AND DEVELOPMENT
GUIDELINES FOR NAKHON SI THAMMARAT COMMUNITY.

THESIS ADVISOR : MR. KWANSUANG ATIBODHI. 284 pp.

ISBN 974-583-146-8

The objectives of this study are to trace back to the evolution of the Muang Nakhon Si Thammarat community from the past to the present, to study and examine the present condition of the community's urban development and existing problems, to predict the trend of the community in the future, and to propose the guidelines of urban development for the community.

According to the finding, the community has evolved for along time which is devided into three periods. In the first period, the community originated in the area of the ancient city. Continually, the area of the ancient city, in the second period, has expanded along the north-and-sorth sand dune, wich has resulted in the linear-type community ranging in distance about ten kibmetres. At present, the community is gradually expanding into the western area, Hua-ITT, and into the eastern area along Pattanakarn Khukhwany Rd. This trend of the community's expansion is continuing.

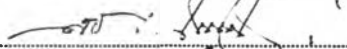
Resulting from the expansion along the sand dune in the second period, certain problems have occurred at present. They includes the problems of center-reaching accessibility and the traffic congestion on major roads. Similarly, the present expansion in the western and eastern areas in facing the inadequacy of public facilities and utilities.

In an effort to solve the existing problems and to prepare the adequacy of space in order to accommodate the expansion in the future, the stdy, therefore, is also focusing on the guidlines for the urban development in the community. The guidelines presented here are two alternatines; on one hand, urban development should be planned in accordance with the condition of the continuing expansion; or it should be planned along the former sand dune in the south of the community in order to preseove the linear-type identity of the community, on the other hand.

ภาควิชา..... การวางแผนภาคและเมือง

สาขาวิชา..... การวางผังเมือง

ปีการศึกษา..... 2535

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ชัยสุรวง อติโพธิ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ได้ให้คำแนะนำในการศึกษาตลอดมา รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บรรณศิริภิชร์ เมฆวิชัย ประธานกรรมการสอบ และกรรมการการสอบทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนอุดหนุนในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือด้านแรงกายและแรงใจตลอดจนขอขอบคุณหน่วยราชการและบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลต่าง ๆ โดยเฉพาะเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ที่สำคัญที่สุดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้ให้การศึกษาดูแลและสนับสนุนด้านการเงิน และให้กำลังใจตลอดมา รวมทั้งพี่ ๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจตลอดมาจนสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

สาธิต โมราศิลป์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ฅ
สารบัญแผนที่.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
2 แนวความคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 การก่อรูปชุมชนเมือง.....	5
2.2 วิวัฒนาการชุมชน.....	6
2.3 รูปแบบการขยายตัวของเมือง.....	8
บทที่ 3 สภาพทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช และชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช	14
3.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	14
3.1.1 สภาพทางกายภาพ.....	14
3.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ.....	30
3.1.3 สภาพทางสังคมและประชากร.....	38
3.1.4 สาธารณูปโภค-สาธารณูปการ.....	61
3.2 สภาพทั่วไปของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช.....	66
3.2.1 สภาพทางกายภาพ.....	66
3.2.2 สภาพทางเศรษฐกิจ.....	70
3.2.3 สภาพทางสังคม.....	80
3.2.4 สาธารณูปโภค-สาธารณูปการ.....	96

	หน้า
3.2.5 แผนงานและโครงการที่จะมีผลกระทบต่อการขยายตัวของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช.....	103
3.2.6 บทบาทของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช.....	112
บทที่ 4 วิวัฒนาการชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช.....	114
4.1 กำเนิดชุมชนและการตั้งถิ่นฐานในภาคใต้.....	114
4.2 วิวัฒนาการชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช.....	119
4.2.1 ชุมเมืองบ้านท่าเรือ.....	123
4.2.2 ชุมเมืองพระเวียง.....	127
4.2.3 ชุมเมืองนครศรีธรรมราช.....	135
เมืองนครศรีธรรมราชยุคสะสมความเจริญ.....	138
เมืองนครศรีธรรมราชยุคปฏิรูป.....	150
เมืองนครศรีธรรมราชยุคแผนพัฒนาประเทศ.....	164
สรุปวิวัฒนาการชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช.....	191
บทที่ 5 สภาพการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน.....	194
5.1 สภาพการพัฒนาระดับเมือง.....	194
5.2 สภาพการพัฒนาระดับย่าน.....	210
5.3 สภาพการขยายตัวของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช.....	243
บทที่ 6 แนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช.....	262
6.1 สรุปปัญหาของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช.....	262
6.2 นโยบายการพัฒนา.....	265
6.3 แนวทางการพัฒนา.....	266
บรรณานุกรม.....	280
ประวัติผู้เขียน.....	284

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	32
แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2525 - พ.ศ. 2530.....	32
3.2	33
แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2530.....	33
3.3	37
แสดงรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรในจังหวัดภาคใต้ ปี 2525 และปี 2530.....	37
3.4	40
แสดงจำนวนประชากรของจังหวัดในภาคใต้ปี พ.ศ. 2532.....	40
3.5	42
แสดงจำนวนประชากร และการคาดการณ์ประชากรของจังหวัด นครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2522 - พ.ศ. 2542.....	42
3.6	45
แสดงจำนวน ความหนาแน่น และอัตราการขยายตัวของประชากร รายอำเภอในจังหวัดนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2522 - พ.ศ. 2532	45
3.7	51
แสดงโครงสร้างการเปลี่ยนแปลงประชากรรายอำเภอในจังหวัด นครศรีธรรมราชปี 2532.....	51
3.8	53
แสดงการบริการประปาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชปี 2531.....	53
3.9	55
การใช้กระแสไฟฟ้าจังหวัดนครศรีธรรมราชปี 2531.....	55
3.10	58
แสดงจำนวนสถานศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2532 (จำนวนตามสังกัด).....	58
3.11	60
แสดงจำนวนสถานบริการสาธารณสุขในจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2532.....	60
3.12	63
แสดงการใช้ที่ดินรายจังหวัดภาคใต้ปี 2529, 2530.....	63
3.13	64
แสดงผลผลิตทางการเกษตรของจังหวัดในภาคใต้ และรายได้จาก ผลิตภัณฑ์ในสาขากสิกรรม.....	64
3.14	72
แสดงจำนวนสถานประกอบธุรกิจในเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช	72
3.15	73
แสดงประเภทขนาดโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเทศบาลเมือง นครศรีธรรมราช.....	73

3.16	แสดงสถานะทางการคลังของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2528 - ปี พ.ศ. 2532.....	75
3.17	แสดงรายรับประเภทต่าง ๆ ของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2528 - ปี พ.ศ. 2532.....	76
3.18	แสดงรายจ่ายประเภทต่าง ๆ ของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2528 - ปี พ.ศ. 2532.....	77
3.19	แสดงจำนวนประชากรในเขตชุมชนเมืองระดับเทศบาลในภาคใต้ ปี พ.ศ. 2532.....	82
3.20	แสดงจำนวนประชากรในเขตชุมชนเมืองในจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2532.....	84
3.21	แสดงจำนวนประชากร และการคาดการณ์ประชากรของเทศบาล เมืองนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2522 - พ.ศ. 2542.....	92
3.22	แสดงจำนวน ความหนาแน่น และอัตราการขยายตัวของประชากร ในเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2522 และ 2532	94
3.23	แสดงโครงสร้างประชากรในเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2532.....	95
3.24	แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2522 และปี พ.ศ. 2532.....	96
4.1	แสดงการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินชุมชนเมือง นครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2508 - พ.ศ. 2521.....	172
4.2	แสดงการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินชุมชนเมือง นครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2521 - พ.ศ. 2532.....	176
4.3	แสดงปริมาณการจราจรบนทางหลวงสายสำคัญของชุมชนเมือง นครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2532.....	187

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 3.1 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนครศรีธรรมราชปี	
พ.ศ. 2525 - พ.ศ. 2530.....	35
3.2 แสดงจำนวนประชากรจังหวัดนครศรีธรรมราชปี	
พ.ศ. 2522 - พ.ศ. 2532.....	43
3.3 แสดงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช	
ปี พ.ศ. 2528 - ปี พ.ศ. 2532.....	78
3.4 แสดงรายรับประเภทต่าง ๆ ของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช	
ปี พ.ศ. 2528 - ปี พ.ศ. 2532.....	79
3.5 แสดงจำนวนประชากรเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช	
ปี พ.ศ. 2522 - ปี พ.ศ. 2532.....	93
4.1 แสดงหัวเมืองในบังคับบัญชาของมณฑลนครศรีธรรมราช และอำเภอ	
ที่ขึ้นกับหัวเมืองใน.....	152
4.2 สรุปลักษณะการชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช.....	193
5.1 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรปี พ.ศ. 2532-2542.....	253

สารบัญแนบ

			หน้า
แนบที่	3.1	แสดงที่ตั้งจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	15
	3.2	แสดงเขตการปกครองของจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	16
	3.3	แสดงชั้นความสูงของผิวดิน.....	19
	3.4	แสดงลักษณะดิน.....	20
	3.5	แสดงโครงข่ายถนนในจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	25
	3.6	แสดงการคมนาคมทางรถไฟในจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	28
	3.7	แสดงจำนวนประชากรในจังหวัดคอนไต้ปี พ.ศ. 2532.....	41
	3.8	แสดงจำนวนประชากรรายอำเภอปี พ.ศ. 2532.....	46
	3.9	แสดงความหนาแน่นประชากรจังหวัดนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2532..	48
	3.10	แสดงเขตการปกครองเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช.....	67
	3.11	แสดงการคมนาคมของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช.....	69
	3.12	แสดงขนาดประชากรชุมชนในภาคใต้.....	85
	3.13	แสดงขนาดประชากรชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	86
	3.14	แสดงจำนวนประชากรรายตำบลในเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช....	89
	3.15	แสดงความหนาแน่นประชากรรายตำบล	90
	3.16	แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช.....	91
	3.17	แสดงโครงข่ายบริการไฟฟ้า.....	99
	3.18	แสดงโครงข่ายบริการประปา.....	100
	3.19	แสดงโครงข่ายบริการโทรศัพท์.....	101
	3.20	แสดงโครงข่ายการระบายน้ำ.....	102
	4.1	แสดงที่ตั้งชุมชนโบราณในภาคใต้.....	118
	4.2	แสดงที่ตั้งชุมชนโบราณในเขตเมืองนครศรีธรรมราช.....	122
	4.3	แสดงที่ตั้งเมืองบ้านท่าเรือ.....	124
	4.4	แสดงที่ตั้งเมืองพระเวียง.....	128
	4.5	แสดงเมืองชั้น 12 นักษัตริย์ของอาณาจักรตามพรลิงค์.....	131

4.6	แผนผังเมืองพระเวียงโดยสังเขป.....	133
4.7	แสดงที่ตั้งเมืองนครศรีธรรมราช.....	136
4.8	ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณเมืองเก่านครศรีธรรมราช.....	137
4.9	แสดงประเทศสยามในราวพุทธศตวรรษที่ 23.....	143
4.10	แผนที่เมืองนครศรีธรรมราชในปี พ.ศ. 2230.....	144
4.11	แสดงการใช้ที่ดินปี พ.ศ. 2230.....	146
4.12	แสดงระบบการสัญจร.....	147
4.13	แสดงระบบชุมชน.....	148
4.14	แสดงแผนผังเมืองนครศรีธรรมราชในสมัย พ.ศ. 2455.....	154
4.15	แสดงการใช้ที่ดินปี พ.ศ. 2460.....	158
4.16	แสดงระบบสัญจร.....	160
4.17	แสดงระบบชุมชน.....	162
4.18	แสดงการใช้ที่ดินปี พ.ศ. 2508.....	171
4.19	แสดงการใช้ที่ดินปี พ.ศ. 2521.....	175
4.20	แสดงการใช้ที่ดินปี พ.ศ. 2532.....	179
4.21	แสดงโครงข่ายการสัญจร.....	183
4.22	แสดงทิศทางการสัญจร.....	184
4.23	แสดงท่าจอดรถโดยสาร.....	185
4.24	แสดงปริมาณการจราจรปี พ.ศ. 2528 และ พ.ศ. 2532.....	186
4.25	แสดงระบบชุมชน.....	190
5.1	แสดงพื้นที่พาณิชย์กรรม.....	197
5.2	แสดงพื้นที่พักอาศัย.....	198
5.3	แสดงพื้นที่สถาบันราชการ.....	199
5.4	แสดงสถานศึกษา.....	200
5.5	แสดงศาสนสถาน.....	201
5.6	แสดงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ.....	202
5.7	แสดงการวิเคราะห์กิจกรรมศูนย์กลาง.....	204

5.8	แสดงการวิเคราะห์โครงข่ายการสัญจร.....	206
5.9	แสดงการวิเคราะห์ระบบสาธารณูปโภค.....	208
5.10	แสดงบริเวณเมืองเก่านครศรีธรรมราช.....	213
5.11	แสดงการใช้อาคารของชุมชนหน้าวัดพระบรมธาตุ.....	214
5.12	แสดงลักษณะอาคารของชุมชนหน้าวัดพระบรมธาตุ.....	215
5.13	แสดงความสูงอาคารของชุมชนหน้าวัดพระบรมธาตุ.....	216
5.14	แสดงการสัญจรของชุมชนหน้าวัดพระบรมธาตุ.....	217
5.15	แสดงการใช้อาคารของชุมชนท่าวัง.....	220
5.16	แสดงลักษณะอาคารของชุมชนท่าวัง.....	221
5.17	แสดงความสูงอาคารของชุมชนท่าวัง.....	222
5.18	แสดงการสัญจรของชุมชนท่าวัง.....	223
5.19	แสดงที่ตั้งชุมชนแออัดในเขตเมือง.....	226
5.20	แสดงการใช้อาคารของชุมชนหลังสถานีรถไฟ.....	227
5.21	แสดงลักษณะอาคารของชุมชนหลังสถานีรถไฟ.....	228
5.22	แสดงความสูงอาคารของชุมชนหลังสถานีรถไฟ.....	229
5.23	แสดงการสัญจรของชุมชนหลังสถานีรถไฟ.....	230
5.24	แสดงการใช้อาคารของชุมชนหัวอิฐ.....	233
5.25	แสดงลักษณะอาคารของชุมชนหัวอิฐ.....	234
5.26	แสดงความสูงอาคารของชุมชนหัวอิฐ.....	235
5.27	แสดงการสัญจรของชุมชนหัวอิฐ.....	236
5.28	แสดงการใช้อาคารของชุมชนพัฒนาการคขวาง.....	239
5.29	แสดงลักษณะอาคารของชุมชนพัฒนาการคขวาง.....	240
5.30	แสดงความสูงอาคารของชุมชนพัฒนาการคขวาง.....	241
5.31	แสดงการสัญจรของชุมชนพัฒนาการคขวาง.....	242
5.32	แสดงการขยายตัวทางราบ (OUTWARD) ของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช.....	246
5.33	แสดงการขยายตัวทางสูง (UPWARD) ของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช.....	247
5.34	แสดงทิศทางการขยายตัวของชุมชน.....	257

	หน้า
5.35 แสดงความลาดชันของถนน.....	249
5.36 แสดงสภาพพื้นที่บริเวณชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช.....	250
5.37 แสดงราคาที่ดิน.....	251
5.38 แสดงผังเมืองรวมนครศรีธรรมราชปี พ.ศ. 2547.....	260
6.1 แสดงพื้นที่รองรับการขยายตัว (ทางเลือกที่ 1).....	269
6.2 แสดงแนวทางการขยายเขตเทศบาล.....	270
6.3 แสดงการปรับปรุงโครงข่ายถนน.....	271
6.4 แสดงการปรับปรุงระบบระบายน้ำ.....	272
6.5 แสดงศูนย์กลางชุมชนในอนาคต.....	275
6.6 แสดงพื้นที่อนุรักษ์ทางประวัติศาสตร์.....	276
6.7 แสดงพื้นที่รองรับการขยายตัว (ทางเลือกที่ 2).....	278